



Vallen en helpen opstaan

J.W. Jansen

Uitgeverij Gelderland

Vallen en helpen opstaan

J.W. Jansen

Uitgeverij Gelderland

Uitgeverij Gelderland

Hoofdstraat 143 8162 AE Epe

Tel.: +31 (0)578 - 629061

info@uitgeverij gelderland.nl

www.uitgeverij gelderland.nl



Eerste druk: februari 2016

ISBN/EAN: 978-94-91826-36-8

NUR: 300

© Uitgeverij Gelderland

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl).

1

Vreemde zorgen in de wijk

ALLE ZORGEN DIE U HAD WORDEN BEWAARHEID ALS U HIER NAAR BINNEN GAAT staat in zwart geschreven naast de deurbel van het verzorgingstehuis aan de Oude Kade. Wie het geschreven heeft weet niemand. Vaak wordt de tekst door de gemeentereiniging verwijderd, maar iedere keer weer staan binnen een paar uur dezelfde woorden opnieuw naast de deurbel. De tekst verandert nooit, alleen het handschrift.

Als ik op de deurbel druk en wacht tot iemand van het personeel de deur open doet, hoor ik in de verte de Kawasaki Ninja van Peter Davidszoon, of "Daaf", zoals iedereen hem altijd noemt, mijn kant opkomen.

'Hey ouwe wapenbroeder, wacht maar even, ik heb de sleutel,' zegt Daaf. 'Dat zootje werkschuwe mafketels is zeker weer vergeten hoe de deurknop werkt.'

De deur blijft nog steeds in het slot zitten dus er zit niets anders op dan te wachten tot hij de deur opent. Ik ken hem al jaren, Daaf. We zijn allebei wijkverpleegkundige, maar hij is naar eigen zeggen Gods geschenk aan de ziek, zwak of misselijken op de deze wereld.

'Mijn nieuwe Ninja rijdt ge-wel-dig,' zegt Daaf. 'Kost een paar centen, maar zoals je weet kan ik het missen. Laatst kwam zo'n verzorgend vrouwtje naar me toe, je weet wel, zo'n oude gleuvenwasser, met

de vraag hoeveel ik wel niet verdiende. Ik heb haar toen even apart genomen en in duidelijke bewoordingen verteld dat ik goed ben voor zo'n anderhalf miljoen euro en dat dit komt omdat ik een sieraad voor de mensheid ben. Want, ondanks mijn nog jeugdige leeftijd bezit ik al een schat aan ervaring en daarbij zie ik er ook nog eens bijzonder appetijtelijk uit. Al wat ik krijg verdien ik. Je had haar moeten zien JeeWee, ogen vol bewondering.'

Normaal gesproken heeft Daaf er een handje van om flink te overdrijven, maar in dit geval sprak hij de waarheid. Hij is namelijk van zeer rijke afkomst. Het familiekapitaal wordt geschat op zo'n 500 miljoen euro. Er is geen familielid van hem dat niet een of andere topfunctie bij de overheid of in het bedrijfsleven heeft. Zo'n carrière lag ook voor Daaf in het verschiet, maar zijn ouders zagen al op jonge leeftijd dat er iets niet helemaal honderd procent aan hem is. Zij vonden het dan ook beter om Daaf een dusdanig hoge toelage te geven, dat hij het wel uit zijn hoofd zou laten om een functie na te streven waarbij de ogen continu op hem gericht zouden zijn. Hij is verpleegkunde gaan studeren omdat 90 procent van de studenten aan de opleiding vrouw is en de rest homoseksueel. Makkelijk scoren dus.

'Hey, schrijf je nog wel eens wat?' vraagt Daaf terwijl hij op zoek gaat naar zijn sleutels.

'Jazeker,' zeg ik, 'boodschappenlijstjes, voortgangsrapportages en af en toe een haiku.'

'Klasse, doe eens een haiku, alsjeblieft?'

Ik weet dat ik met wat op de proppen moet komen, anders staan we morgen nog voor de deur.

'Ach oude vriend Daaf, ik wil graag naar binnen nu.'

Sleutels rinkelen. 'Ha, klasse,' zegt Daaf, terwijl hij eindelijk zijn sleutels heeft gevonden en de voordeur open doet, maar voor hij naar binnen loopt, kijkt hij kort naar de tekst naast de deurbel. 'Klootzakken, ze mogen blij zijn dat ik kom. Weet je wat het is? Ik heb een bloedhekel aan mijn werk, jij hebt een bloedhekel aan je werk, iedereen heeft een bloedhekel aan zijn werk. Het verschil is alleen dat jij en ik het meer zien als hobby, een soort dagbesteding zeg maar. Daarbij hebben wij nu eenmaal wel de intellectuele capaciteit

om een opleiding tot verpleegkundige te behalen. Verschil moet er wezen.'

'Jij was geen HBO-verpleegkundige toch? Jij hebt de MBO-verpleegkunde opleiding gedaan,' zeg ik, terwijl we te laat het kantoortje waar de thuiszorgmedewerkers zich 's ochtends verzamelen binnen gaan. Iedereen zit op ons te wachten.

'Een verpleegkundige is een verpleegkundige jongen. Waarom zijn jullie nog niet de wijk in richting de patiënten?' snauwt Daaf richting de huishoudelijke hulpen en verzorgenden, die vervolgens langs ons heen naar buiten vluchten.

'Ze reageren het best op keihard leiderschap, die simpele zielen. Weet je, ik heb er een hekel aan om te klagen, maar ik moet het hier met weinig draaiende houden. Ik moet ze werkelijk alles voorkauwen, anders loopt het helemaal in de soep, want werkelijk niemand hier bezit enig probleemoplossend vermogen. Werkelijk, als ze een probleem, wat dan ook, tegenkomen dan stoppen ze gewoon met functioneren. Zag je dat mollige vrouwtje met dat strakke truitje? Zij belde laatst op. De patiënt hoorde de deurbel niet terwijl ze wel thuis was, want ze kon de patiënt zo zien zitten als ze door het raam keek. Ze wist niet wat ze moest doen. Ze wist niet wat ze moest doen, de stomme doos. Ik schreeuwen door die telefoon: 'Wat dacht je ervan als je eens op het raam zou kloppen?!'

Uit de map met informatie over alle patiënten die thuishulp krijgen, haalt Daaf onze roosters tevoorschijn. 'Eens even kijken, daar kan ik mijn motor kwijt, daar ook, daar niet dus die patiënt schrappen we van de lijst, in die buurt durf ik nog niet eens een bakfiets te laten staan met dat zootje criminelen dat daar woont, dus daar moet ook maar iemand anders heen, maar verder is alles goed ingepland. Nou, eerst maar eens een opkikkertje voor we gaan beginnen.'

Daaf haalt een fles Johnny Walker black label uit de onderste la van zijn bureau en giet een flinke scheut in zijn koffie. 'Heerlijk om de dag mee te beginnen. Jij een beetje, JeeWee, het is bijna weekend?'

'Ja lekker, maar laat de koffie maar zitten. De cafeïne zorgt ervoor dat ik alles wat ik op een dag doe onthoud en daarbij duurt de werkdag zo veel langer.'

‘Klopt helemaal,’ zegt Daaf. ‘Daarom neem ik er altijd een peppilletje bij. Met een beetje XTC vliegt de dag zo voorbij en bijkomend voordeel is, dat je je later vaak niet eens kunt herinneren dat je überhaupt gewerkt hebt die dag. Dus, wat zeg je ervan?’

‘Tegen een beetje XTC zeg ik zeker geen nee.’ Ik geef een goedkeurend knikje aan Daaf, terwijl ik twee pillen uit zijn hand gris en met wat sinaasappelsap doorslik.

‘Vitamine C wordt overschat,’ zegt Daaf lachend. ‘Je moet morgenochtend gewoon vijf pannenkoeken besmeerd met kersenjam naar binnen werken, vijf koffie zo zwart als de dood naar binnen slurpen en om het geheel af te toppen twee lijntjes coke naar binnen snuiven. Zo houd ik mijn serotoninesysteem al jaren op peil. De dinsdagdip, laat me niet lachen.’

Als ik mijn lijstje met patiënten bekijk, zie ik gelijk dat het weer een vreselijke dag wordt. Om half negen 's ochtends moet ik volgens het rooster al een gapende wond aan het been bij een vrouw van dik in de negentig verbinden. Daarna twee patiënten met een stoma die verzorgd moet worden, nog een wond, maar dit keer op de lekkere plek tussen anus en vulva. Daarna moeten er alleen nog medicijnen uitgedeeld worden aan een paar dementerenden. Ik wou dat ik dood was, of liever, ik wou dat alle hulpbehoevenden dood waren.

Daaf heeft ondertussen een cd'tje van Creedence Clearwater Revival opgezet en terwijl *Fortunate Son* door de speakers knalt, schudt hij meewarig zijn hoofd. ‘Al die verschrikkelijke ziektes ook!’ roept hij uit. ‘Het ergste daarvan vind ik dat tegenwoordig ook alles besmettelijk is. Als ik bij patiënten binnen kom, zeg ik ze niet eerst goedendag, nee, ik duik gelijk de keuken in waar ik mijn armen van vingertop tot schouder ontsmet met mijn eigen desinfectantia spul. Zo zijn mijn handen mooi schoon als ik vervolgens mijn steriele handschoenen aan doe, twee aan elke hand. Kijk JeeWee, het is een achterhaald principe dat je alleen ziektes als aids of Hepatitis krijgt als je met een besmet iemand neukt. Nee, tegenwoordig kun je al door de minst geringe aanraking besmet raken met wat dan ook. Waar je mee omgaat, word je mee besmet. En dan hoef je echt niet met een virus te maken te hebben. Weet je nog dat mannetje met hemofilie dat boven het café

woonde en elke donderdag naar het ziekenhuis moest voor een zakje bloed? Hij werd altijd gebracht door zo'n sociale-werkplaats-gek. Nou liep ik laatst die sociale-werkplaats-gek sinds lange tijd weer tegen het lijf en wat denk je? Zo wit als een vaatdoek. Of wat dacht je van Karel, Alzheimerspecialist, vergeet steeds hoe zijn vrouw eruit ziet en ligt daardoor steeds met de verkeerde in bed. Ik heb het dan nog niet eens gehad over die patiënt met anorexia, bij wie bevallige Anneke altijd de voedingspomp aan moest sluiten. Er is werkelijk niets meer over van dat heerlijke opstandige kontje van haar. In een stoeptegels zit nog meer reliëf tegenwoordig.'

'Ik moet mij wel heel sterk vergissen, maar volgens mij zijn hemofilie, Alzheimer en anorexia niet besmettelijk.'

'O ja, niet? Vertel dat tegen bleke-sociale-werkplaatsman, vergeetachtige Karel en graten kutje Anneke. Het bewijs is geleverd. Bah, je hoort alleen maar nare dingen tegenwoordig.'

Buiten het kantoortje, in de fietsenstalling, zijn twee verzorgenden aan het bakkeleien over wie er het eerst zijn fiets uit het fietsenrek mag halen. Een aangenaam tafereel zo op de vroege ochtend en Daaf en ik besluiten daarom te wedden op wie er wint. Zoals altijd trek ik aan het langste eind en neem ik dankbaar nog een pilletje van Daaf in ontvangst. De twee verzorgenden hebben eindelijk hun aftandse bakfietsen uit het rek gekregen en gaan op weg naar hun eerste patiënt. Ze zwaaien nog naar ons door het raam. Ik knik wat neerbuigend. Daaf glimlacht en zegt: 'Veel succes jongens, hopelijk gaat het regenen en worden jullie geraakt door de bliksem.' De verzorgenden glimlachen vriendelijk terug.

Het is ondertussen al 8 uur geweest als Lelijk Koppie van de planning het kantoor binnen komt. Zij maakt altijd de lijsten waarop de patiënten staan naar wie we moeten gaan en op welk tijdstip. Ze mag Daaf en mij niet zo, vooral omdat we ons geen moer aantrekken van haar patiëntenlijstjes. Daarbij zal ze het ook niet zo leuk vinden dat wij haar Lelijk Koppie noemen. Hadden we eens een bedrijfsborrel in de Rode Hond op de Oostergracht. Wilde ik haar voorstellen aan iemand anders. Omdat de muziek onverstaanbaar hard stond,

schreeuwde ik keihard: 'Dit is Lelijk Koppie!' Precies op dat moment ging de muziek uit, zal je altijd zien. Dat vond Lelijk Koppie niet zo leuk.

'Waarom doe je nou zo beledigd?' vroeg ik toen. 'Het gaat toch alleen maar om je hoofd. Aan de rest van je lichaam mankeert helemaal niets. Echt niets.'

'Echt?'

Niet omdat ik mij rot voelde over mijn opmerking, maar gewoon omdat ik zin had, nam ik Lelijk Koppie mee naar huis. Ik liet haar naakt voor mij staan en warempel, op haar lichaam was echt nauwelijks iets aan te merken. Alles was goed in proportie, beide borsten gelijk van grootte en een mooie opstandige kont. Ze had het perfecte lichaam om lekker de reversed cowgirl-positie mee te doen. Hoefde ik ook niet naar dat lelijke koppie te kijken. Maar goed, toen ik na afloop gelijk een taxi bestelde om haar naar huis te brengen, was ze opnieuw beledigd. Kun je weinig goed bij doen, bij zulke types.

'Zo, moeten jullie niet eens aan het werk?' vraagt Lelijk Koppie.

'Je bent toch niet van de politie?' zegt Daaf. 'Laat ons gewoon even rustig ontbijten voor we naar die oude chagrijnen gaan. Dat hebben we wel verdiend. En daarbij, we wachten nog op Iris.'

Iris is ook wijkverpleegkundige en zo'n beetje mijn vaste scharrel in de wijk. Ze is altijd te laat, maar ze ziet er zo ongelooflijk lekker uit, dat ze voor mijn part op elk tijdstip mag beginnen, zo lang ze maar op komt dagen. Blond haar, een paar prachtige diepblauwe kijkers en een kont zo opstandig, dat het de slavernij, als die nog bestond, in één keer had kunnen afschaffen.

Niet veel later komt Iris het kantoortje binnen. Ze heeft iemand bij zich.

'Hallo jongens. Hoe is het hier?'

'Prima, kanjer,' zegt Daaf. 'Wie heb je voor lekkers meegenomen?'

Ik geef Iris een knipoog en vestig dan mijn aandacht op de nieuweling, een lekker jong ding, strak in haar velletje, zeker niet ouder dan achttien.

'Handjes thuis, Daaf,' zegt Iris. 'Dit is Josefien, net afgestudeerd verpleegkundige. Ze loopt vandaag met mij mee.'

'Zo, Josefien, blonde sexmachine, waarom loop je niet met mij mee?'

Ik kan je een hoop leren.' Daaf kruipt diep in de persoonlijke ruimte van Josefien, die verschrikt achteruit deinst. Ik wacht mijn kans wel af. Eerst maar eens alleen met haar zien te geraken. Eigenlijk moeten we, nu iedereen er is, de patiënten bespreken die vandaag behandeld moeten worden.

'Zullen we straks met zijn viertjes ergens wat gaan drinken en wat gaan eten?' stel ik voor.

'Ja, is goed. Er zit een leuk tapastentje op de Oude Achtergracht,' zegt Iris.

'Als ze maar wel meer hebben dan alleen een plak worst op tafel,' zegt Daaf.

'Neehee, meneertje ik-vreet-nooit-tweemaal-hetzelfde, ze hebben 344 verschillende soorten tapas en daarbij een zeer, zeer uitgebreid drankassortiment.'

'Nou, vooruit dan maar, *tapas it is then.*'

Daaf tikt op de billen van Josefien. 'Ga jij ook mee lieve schat? Zal je beoordeling zeker ten goede komen.'

Met angst in de ogen stemt Josefien toe. Als mijn hoofd ernaar staat zal ik vanavond wel even kijken hoe kundig zij daadwerkelijk is, denk ik nog.

Iris en Josefien besluiten zo tegen half tien aan het werk te gaan, pas nadat zij elkaar in een onooglijk regenpak hebben gehesen, waardoor er werkelijk niets vrouwelijks meer aan beide te herkennen is.

'Jullie zijn gestoord dat jullie met dit weer aan het werk gaan,' roept Daaf ze na, terwijl hij nog maar eens de volumeknop omhoog draait en luid mee begint te zingen met *Who'll stop the rain* van Creedence. Lelijk Koppie, blijkbaar geen fan van Creedence, geeft ons een vernietigende blik, terwijl ze de deur van haar kantoor dicht gooit.

'Weet je wat het is JeeWee?' begint Daaf, terwijl hij het geluid weer zachter heeft gezet en rustig is gaan zitten in de stoel tegenover mij, 'de hele wereld gaat langzaam maar zeker kapot. Mensen gaan niet meer dood tegenwoordig. Weet je nog de goede oude tijd? Mensen gingen dood aan zoveel verschillende oorzaken. Oorlogen, terrorisme, honger, de meest uiteenlopende ziektes en ga zo maar door. Begrijp me niet verkeerd, ik vind het heerlijk dat ik, in tegenstelling tot vroeger,

tien keer zoveel verdienen als verpleegkundige, maar ik moet er ook tien keer zo hard voor werken. Er zijn zo ontzettend veel ouderen en er komen er alleen maar meer bij. Wie moet die allemaal verzorgen? Inderdaad, dat zijn wij. Nu is het nog wel te doen, maar hoe moet dat over pakweg 20 jaar?’

Ik schenk mezelf nog een whisky in om mijn keel een beetje te smeren. ‘Daaf kerel, de oplossing voor je probleem is zo simpel als wat. Gewoon terugkeren naar 100 jaar geleden. Op buitenlands niveau betekent dit het opnieuw opstarten van een nucleaire wapenwedloop en vooral een gemeenschappelijke vijand uitkiezen, tegen wie we ten strijde moeten trekken. Op binnenlands niveau moet er echter ook een groot aantal veranderingen doorgevoerd worden. Zo moet de slavernij of de apartheid opnieuw ingevoerd worden om de kans op binnenlandse onlusten te vergroten. Ook moet de productie en verkoop van drugs weer verboden worden, want nu kan iedereen wat dan ook zo maar kopen op elke straathoek. Het hoger onderwijs moet weer alleen voorbehouden zijn aan jonge mannen uit rijke gezinnen. Bedrijven moeten weer gif gaan lozen om de natuur onherstelbaar te vervuilen, zodat natuurrampen weer aan de orde van de dag zijn. En, vergeet ook zeker niet de gezondheidszorg. Hartfalen, alle soorten van kanker, aids; door de medische vooruitgang zijn al deze voorheen dodelijke ziektes nu chronische ziekten geworden. Als je vroeger hoorde dat je kanker had dan kon je gelijk de volgende dag de vorm en kleur van je urn uit kiezen. Nu gaat bijna niemand er meer dood aan. De kwaliteit van leven is echter wel dusdanig verslechterd, dat wij ons uit de naad moeten werken voor hen. Het leven moet weer Russisch Roulette worden. Als je geluk hebt word je gezond oud, maar als je pech hebt krijg je een ziekte en ga je dood, zo moet het leven zijn. En misschien wel de belangrijkste maatregel die op globaal niveau genomen moet worden, is het stopzetten van de fabricatie van synthetisch voedsel. Kom op nou, als je niet in staat bent om jezelf te voeden, helaas pindakaas, dan ga je dood van de honger.’

Met het laatste randje whisky in mijn glas spoel ik het laatste pilletje XTC weg. Daaf kijkt wat verdwaasd voor zich uit, alsof mijn hele redevoering aan hem voorbij is gegaan, maar staat dan ineens op, gooit zijn glas stuk op de grond en schreeuwt uit: ‘Precies, daarom

JeeWee heeft een goede baan als wijkverpleegkundige in de thuiszorg. Op zijn palmares prijkt bovendien een succesvolle debuutroman. Hij is jong en succesvol. Alles lijkt hem aan te komen waaien. Maar sinds zijn intrede als schrijver heeft hij geen letter meer op papier gekregen en kan hij steeds slechter omgaan met alle narigheid die hij op zijn werk als wijkverpleegkundige tegenkomt. Om de beelden die continu door zijn hoofd spoken te verbannen, probeert hij van alles om er maar niet aan te hoeven denken; van obsessief sporten, tot drank en drugs. De beelden krijgen steeds meer de overhand, terwijl zijn menselijkheid langzaam maar zeker lijkt te verdwijnen.

Deze roman speelt zich af tegen de achtergrond van het wel en wee in de Nederlandse thuiszorg en van de ingrijpende veranderingen die daar gaande zijn.

Over de auteur: J.W. Jansen (33) is werkzaam als wijkverpleegkundige in de thuiszorg. 'Vallen en helpen opstaan' is zijn debuutroman.

uitgeverij
GELDERLAND
BOEKEN | KRANTEN | TIJDSCHRIFTEN

ISBN 9789491826368



9 789491 826368